

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi moottoriajoneuvoverosta annettua lakia. Veron suorittamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että veronkannossa voidaan siirtyä nykyistä joustavampaan, muussa verotuksessa sovellettua käytäntöä vastaavaan menettelyyn. Samalla lain viranomaisia koskevat säännökset ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan Autorekisterikeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi koskeksi lainsäädännöksi annetussa hallituksen esityksessä ehdotettuja järjestelyjä. Mootto-

riajoneuvoveron kantamisesta vastaavana viranomaisena tulisi olemaan ajoneuvohallintokeskus.

Varsinaisen ajoneuvoveron palauttamista ulkomailla käytön johdosta koskevat järjestelyt uusittaisiin. Esitykseen sisältyy lisäksi eräitä teknisluonteisia ehdotuksia.

Tarkoituksena on, että ehdotettu laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996. Sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1996 kannettavaan varsinaiseen ajoneuvoveroon.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotettavat muutokset

1.1. Varsinaisen ajoneuvoveron kanto

Moottoriajoneuvoverosta annetussa laissa (722/66) on periaatteena, että varsinaisen ajoneuvoveron tai sen maksettavaksi eräänntyneen erän tulee olla suoritettuna ennen kuin ajoneuvoa verovuonna käytetään. Veronkantoa koskevat säännökset sisältyvät lähinnä lain 10 §:ään.

Jotta verovelvolliset voivat maksaa varsinaisen ajoneuvoveron ennen verokautena olevan kalenterivuoden alkua, heille lähetetään veroliput verokautta edeltävän vuoden joulukuun alkupuoliskolla. Veroliput tulostetaan marraskuun lopulla, ja ne perustuvat siten tuon ajankohdan mukaisesti ajoneuvon omistajaa tai haltijaa koskeviin merkintöihin ajoneuvorekisterissä. Verovelvollisuus perustuu ajoneuvon omistus- tai hallintasuhteen verokauden alkaessa, tätä edeltävän noin puolentoista kuukauden rekisteritietojen muutoksia ei voida ottaa huomioon verolippuja lähetettäessä. Oikaisuista aiheutuu runsaasti työtä niin viranomaisille kuin verovel-

vollisillekin.

Moottoriajoneuvoverolain 27 §:ssä säädetään, että veron tai sen maksettavaksi eräänntyneen erän ollessa eräpäivän jälkeen suoritamatta ajoneuvon käyttö on estettävä. Suurelta osin tämän säännöksen johdosta varsinaista ajoneuvoveroa jätetään muuhun verotukseen verrattuna poikkeuksellisen vähän maksamatta eräpäivän jälkeen.

Moottoriajoneuvoveron kannossa lähtökohdانا on se, että liikenteessä ei käytetä ajoneuvoa, josta vero on suoritamatta. Veron suorittamista valvotaan liikennevalvonnan yhteydessä ja ajoneuvoa katsastettaessa. Verovelvollisen on voitava näyttää suorittaneensa veron. Moottoriajoneuvoverolain 26 §:n mukaan viimeksi suoritettua veroa koskeva tosite on pidettävä mukana ajoneuvoa käytettäessä ja näytettävä vaadittaessa poliisi- tai tulliviranomaiselle. Osittain tähän liittyvistä syistä moottoriajoneuvoverosta annetun lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetun asetuksen (724/66) 5 §:ssä säädetään, että varsinainen ajoneuvovero on suoritettava verolipun yhteydessä annetulla tilillepanokortilla postipankkiin, postisiirtoli-

kettä harjoittavaan postitoimipaikkaan tai valtiovarainministeriön määräämään muuhun rahalaitokseen. Näin verovelvollinen saa sellaisen tosittien veron suorittamisesta, että siinä selvästi yksilöidään vero ja ajoneuvo, jota vero koskee.

Asetuksen 5 ja 7 §:n säännöksiä mukaan eräpäivän jälkeen varsinaisen ajoneuvoveron on voinut maksaa vain ulosottoviranomaiselle. Esimerkiksi muussa veronkannossa tavanomaista jälkikantoaika ei moottoriajoneuvoverotuksessa ole tähän asti järjestetty.

Varsinaisen ajoneuvoveron kantojärjestelyt ovat sanotuista syistä muussa verotuksessa sovellettuun verrattuna joustamattomia. Maksupaikkoja varsinaiselle ajoneuvoverolle on vähemmän kuin veroille yleensä, ja veron maksu on tästä johtuen erityisesti eräpäivän jälkeen verovelvollisille tarpeettoman hankalaa. Yhtenä syynä joustamattomuuteen on myös se, että veronkanto on ollut muun kuin verohallinnon hoidettavana, eikä verohallinnossa tehty kehittämistyö siten ole suoranaisesti vaikuttanut varsinaisen ajoneuvoveron kantaan. Ratkaisut riippuvat muun muassa atk-järjestelmien kehittämisestä, jolloin veronkantojärjestelyt ovat vastaavasti muodostuneet erilaisiksi. Kehitystyötä on viime vuosina vaikeuttanut osaltaan myös Autorekisterikeskuksen toimintamuodon muuttuminen virastosta yhtiöksi.

Tarkoituksena on kehittää varsinaisen ajoneuvoveron kantojärjestelyjä siten, että veron maksu olisi verovelvollisille mahdollisimman helppoja. Järjestelyjä tulisi mahdollisuuksien mukaan muutoinkin kehittää vastaamaan nykyistä paremmin muussa verotuksessa noudatettua käytäntöä. Tämä edellyttää moottoriajoneuvoverolain muuttamista siten, että laissa ei enää nykyiseen tapaan säädettäisi eräistä veronkannon yksityiskohdista, vaan ne jätettäisiin lakia alemman asteisilla säännöksillä säädettäväksi. Muutostarve koskee pääasiassa moottoriajoneuvoverolain 10 §:ää, jossa säädetään muuna muassa veron eräjaon perusteista sekä siitä, että vero tai sen maksettavaksi erääntynyt erä on maksettava ennen kuin ajoneuvoa asianomaisena vuonna käytetään, jollei rekisteriviranomainen yksittäistapauksessa toisin määrää. Se, että laissa säädetään näistä seikoista, vaikeuttaa tarpeettomasti menettelyn kehittämistä.

Koska laissa edellytetään, että vero tai sen maksettavaksi erääntynyt erä on maksettava ennen kuin ajoneuvoa asianomaisena vuonna käytetään, veroliput on jouduttu lähettämään

verovelvollisille verokautta edeltävän vuoden joulukuun alkupuolella. Verotus perustuu marraskuun rekisteritietoihin. Jotta omistuksen vaihdoksista ja muista vastaavista syistä aiheutuvaa oikaisutarvetta voitaisiin vähentää, verotus olisi tarkoituksenmukaista järjestää siten, että se perustuisi verokauden alun rekisteritietoihin. Varsinainen ajoneuvovero tai sen ensimmäinen erä tulisi tällöin suoritettavaksi verovuoden helmikuun lopulla. Tämä edellyttää sitä, että laista olisi poistettava säännös, jonka mukaan veron tulee olla maksettu ennen kuin ajoneuvoa verovuonna käytetään. Vaikka säännöksestä ehdotetaan luovuttavaksi, tarkoituksena edelleen on, että ajoneuvon käyttö estetään, jos vero on eräpäivän jälkeen maksamatta. Lain 27 §:ää ei siis esitetä muutettavaksi. Näin varmistetaan se, että moottoriajoneuvoverotuksessa ei jatkossakaan synny tähän astista enempää verojäämiä.

Veronkantojärjestelyissä on edelleen pidettävä lähtökohtana sitä, että verovelvolliselle tulee käytettäväksi valvontaa varten ajoneuvossa mukana pidettävä tosittien veron suorittamisesta. Moottoriajoneuvoverolain 26 §:n mukaan tosittien on pidettävä mukana ajoneuvoa käytettäessä ja on vaadittaessa esitettävä valvovalle viranomaiselle. Tämä on tarpeen tehokkaan valvonnan mahdollistamiseksi huolimatta erilaisten tietoyhteyksien kehittämisestä. Välineistö ja yhteydet eivät ainkaan toistaiseksi ole riittävät siihen, että viranomaiset esimerkiksi liikennevalvonnan yhteydessä tarkistaisivat verojäämätiedot suoraan liikennetietojärjestelmän verotusrekisteristä.

Lakia alemmanasteisissa säännöksissä on tarkoitus säätää muun muassa veron eräpäivistä, kantoerien lukumäärästä ja eräjaon perusteista sekä varsinaisen ajoneuvoveron maksupaikoista. Tavoitteena on, että tarvittavat alemmanasteiset säännökset voitaisiin antaa siten, että veronkantoa voitaisiin uudistaa jo vuoden 1996 alusta. Laki ehdotus on kuitenkin laadittu siten, että jos tämä esimerkiksi atk-sovellusten kehittämisen vaatiman ajan vuoksi tai muista syistä osoittautuisi mahdottomaksi, varsinaisen ajoneuvoveron kanto voidaan tarvittaessa toimittaa tähänastisella tavalla vielä vuonna 1996. Uudistukset voidaan ottaa käyttöön myös kesken verovuotta.

Moottoriajoneuvoverolain mukaisessa veronkannossa on monilta osin noudatettu käytännössä veronkantolaissa säädettyjä periaat-

teita, vaikkakaan laissa ei ole suoranaista viittausta veronkantolain soveltamiseen. Lakia ehdotetaan täydennettäväksi tällaisella viittaussäännöksellä. Nykyinen käytäntö ei olennaisesti muuttuisi, mutta ehdotettu lakimuutos muodostaisi kuitenkin pohjan veronkantomenettelyn kehittämiseksi muussa verokannossa vallitsevan käytännön suuntaan.

1.2. Viranomaistoimivaltaa koskevat säännökset

Moottoriajoneuvoverotus toimitetaan suurelta osin ajoneuvorekisterin tietoja hyväksi käyttäen. Lain 23 §:n mukaan veron maksuunpanon ja kannon toimittaa moottoriajoneuvorekisteriä pitävä viranomainen. Autorekisterikeskuksen muuttuessa liikelaitokseksi verotustehtävien hoitoa on järjestelty uudelleen pitäen silmällä sitä, että varsinaista viranomaiselle kuuluvaa päätöksentekoa sisältävät tehtävät ovat tulleet Autorekisterikeskuksesta muodostetun erillisen viranomaisyksikön hoidettaviksi. Tehtävien jaosta säädetään Autorekisterikeskuksesta annetussa laissa (988/92) ja ajoneuvohallinnosta annetussa laissa (1373/93). Autorekisterikeskus on hoitanut varsinaisen ajoneuvoveron maksuunpano-, kanto- ja tilitystehtävät. Ajoneuvohallinto on huolehtinut varsinaista ajoneuvoveroa koskevista jälkiverotus- ja lausuntoasioista sekä moottoriajoneuvoveron lisävero- ja muista asioista. Lisäksi eräät ulkomailla rekisteröityjä ajoneuvoja koskevat veroasiat ovat tullihallinnon tehtävänä.

Hallitus on 25 päivänä elokuuta 1995 antanut eduskunnalle esityksen Autorekisterikeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi koskevaksi lainsäädännöksi (HE 59/1995 vp). Autorekisterikeskuksesta muodostettaisiin vuoden 1996 alusta ajoneuvojen katsastuspalveluista ja muusta niiden yhteyteen soveltuvaista liiketoiminnasta huolehtiva osakeyhtiö. Viranomaisluonteiset tieliikenteen tietojärjestelmään, ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintiin sekä ajoneuvoverotukseen liittyvät Autorekisterikeskuksen tehtävät siirrettäisiin valtion viranomaistehtäviksi. Näistä toiminnoista ja eräitä muita tieliikenteen viranomaistehtäviä hoitavasta nykyisestä ajoneuvohallinnosta muodostettaisiin uusi virasto, jonka nimeksi tulisi ajoneuvohallintokeskus.

Edellä sanottua vastaavasti ehdotetaan moottoriajoneuvoverolaissa säädettäväksi,

että verotus on ajoneuvohallintokeskuksen tehtävänä. Tähän on varauduttu myös hallituksen esityksessä laiksi ajoneuvohallintokeskuksesta, jonka 2 §:n 10 kohdan mukaan ajoneuvohallintokeskuksen tehtävänä on hoitaa eräitä tieliikenteen verotusasioita. Informatiivisista syistä ehdotetaan myös ajoneuvohallintokeskus mainittavaksi nimeltä niissäkin lain kohdissa, joissa nykyisin käytetään sanontaa moottoriajoneuvorekisteriä pitävä viranomainen.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi nykyistä käytäntöä vastaava maininta siitä, että Ahvenanmaan maakunnassa moottoriajoneuvoveron maksuunpanon ja kannon toimittaa Ahvenanmaan lääninhallitus.

Moottoriajoneuvoverotusta koskevissa valitusasioissa on valtion puolesta valitusoikeus Uudenmaan lääninverovirastossa olevalla valtioneuvoniamiehellä. Säädös tästä moottoriajoneuvoverolain 32 §:ssä. Hallituksen esityksessä verohallintolaiksi ja laiksi verotusmenettelystä sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 131/95 vp) sisältyvässä ehdotuksessa laiksi verotusmenettelystä ehdotetaan, että valtioneuvoniamiehen tehtäviä hoitaisi veroasiamies. Tätä vastaavasti myös moottoriajoneuvoverolaissa ehdotetaan valitusoikeus valtionpuolesta annettavaksi Uudenmaan lääninveroviraston veroasiamiehelle.

1.3. Eräät vähennykset

1.3.1. Yhdistettyjen kuljetusten tuki

Moottoriajoneuvoverolain 13 §:ssä säädetään, että kuorma-autosta suoritettua ajoneuvoveroa palautetaan 300 markkaa jokaiselta kansainvälisen kuljetuksen osana olevalta kuorma-auton rautatiekuljetukselta, jonka alkua ja päätepisteiden välimatka on suoraan mitattuna vähintään 100 kilometriä. Tämä veronpalautus otettiin käyttöön 1 päivänä heinäkuuta 1994. Lain muutosta koskeneen hallituksen esityksen (HE 78/1994 vp) perustelujen mukaan tarkoituksena oli, että tukea myönnettäisiin vain Suomessa tapahtuneista rautatiekuljetuksista. Lakiin ei kuitenkaan sisälly perusteluissa tarkoitettua rajoitusta. Tulokannanvaraisuuden poistamiseksi ehdotetaan pykälään lisättäväksi säännös, jonka mukaan tuki muutoin entisenlaisena on tarkoitettu vain Suomessa tapahtuneisiin rautatiekuljetuksiin.

1.3.2. Eräiden ulkomaalla maksettujen verojen vähentäminen

Euroopan Neuvosto on antanut 25 päivänä lokakuuta 1993 direktiivin eräiden tieliikenteessä käytettävien tavarajoneuvojen verotamisesta ja eräiltä väyliltä perittävistä tietuleista ja maksuista (93/89/ETY). Direktiivin tarkoituksena on poistaa jäsenvaltioiden kuljetusyritysten välisiä kilpailun esteitä yhtenäistämällä tieliikenteen verotusta ja järjestämällä verotus siten, että liikenne vastaa tasapuolisesti aiheuttamistaan kustannuksista. Euroopan yhteisön tuomioistuin on kuitenkin 5 päivänä heinäkuuta 1995 antamallaan päätöksellä kumonnut mainitun direktiivin käsittelyssä tapahtuneen muotovirheen vuoksi. Tarkoituksena on, että uusi vastaava direktiivi valmistellaan mahdollisimman pian. Eräät maat ovat jo toteuttaneet kumotun direktiivin mukaisia verojärjestelyjä muun muassa niin sanotun käyttäjämaksun osalta. Tällä hetkellä voidaan olettaa, että ehdotus uudeksi direktiiviksi vastaisi rakenteeltaan aiempaa direktiiviä. Tämän vuoksi seuraavassa selvitetään kumotun direktiivin eräitä keskeisiä säännöksiä.

Kumottu direktiivi koskee kokonaismassaltaan vähintään 12 tonnin tavarajoneuvoja. Direktiivissä säännellyt verot ovat ajoneuvovero, tietullit ja käyttäjämaksut. Ajoneuvoverolla tarkoitetaan Suomessa käytössä olevaa varsinaista ajoneuvoveroa vastaavia, yleensä vuotuisena tai muutoin esimerkiksi rekisterissä oloajan perusteella kannettavia veroja. Käyttäjämaksuilla (user charge) tarkoitetaan direktiivin 7 artiklan mukaan moottoriteiden tai niitä vastaavien väylien käytöstä ajan perusteella kannettavaa veroa. Tämä vero voidaan kantaa päivältä, viikolta, kuukaudelta tai koko vuodelta. Vuodelta kannettavan veron määrä ei saa olla suurempi kuin 1250 ECUa.

Direktiivin mukaan käyttäjämaksua saadaan omassa maassa rekisteröidyiltä ajoneuvoilta kantaa koko tieverkolta. Omassa maassa rekisteröidyiltä ajoneuvoilta käyttömaksu saadaan kantaa myös pelkästään vuotuisena verona. Jos molemmat näistä vaihtoehdoista ovat käytössä, veron määrä on käytännössä lähes sama kuin niin ikään vuotuisena verona kannettava ajoneuvovero. Jotkin maat ovatkin alentaneet ajoneuvoveronsa määrää ryhtyessään kantamaan käyttäjämaksua. Direktiivissä määriteltyä ajoneuvoveron vähimmäistasoa ei kuitenkaan tässä-

kään tapauksessa saa alittaa.

Mainitun direktiivin 8 artiklan mukaan kaksi tai useampi maa voi ottaa käyttöön yhteisen käyttäjämaksujärjestelmän. Yhteen maahan maksettu vero oikeuttaa tällöin käyttämään muidenkin sopimusmaiden moottoritieverkkoa. Veron tuotto jaetaan osallistuvien maiden kesken siten kuin asianomaiset maat siitä sopivat. Sopimus tällaisesta veroalueesta on vuoden 1995 alusta ollut voimassa Saksan, Tanskan, Alankomaiden ja Luxemburgin välillä, joskaan kaikki näistä maista eivät ole käynnistäneet veron perimistä vielä vuoden 1995 alusta. Käytettävissä olevien tietojen mukaan Ruotsi liittyy näiden maiden muodostamaan veroalueeseen vuoden 1996 alusta.

Yli puolet Suomessa rekisteröidyillä kuorma-autoilla hoidettavasta ulkomaanliikenteestä suuntautuu niihin maihin tai käyttää niiden maiden tieverkkoa, joissa kannetaan direktiivin tarkoittamaa käyttömaksua. Arviossa on otettu huomioon myös liikenne Ruotsin alueella. Koska näissä maissa osittain käyttömaksuun siirtymisen johdosta ajoneuvoveron taso on muodostunut alemmaksi kuin meillä, kotimaisten ajoneuvojen kilpailukyky näissä kuljetuksissa edellyttäisi järjestelyjä verotuksesta johtuvien kilpailuerojen tasottamiseksi. Yhtenä vaihtoehtona voisi olla liittyminen Ruotsin tapaan edellä mainittujen maiden muodostamaan käyttäjämaksualueeseen ja samalla ajoneuvoveron alentaminen tai sen korvaaminen koko tieverkolta kannettavalla käyttömaksulla. Etuna tässä vaihtoehdossa olisi, että myös ulkomaalla rekisteröidyiltä ajoneuvoilta kannettaisiin veroa silloin, kun ne käyttävät Suomen moottoritieverkkoa. On kuitenkin huomattava, että käyttäjämaksusta saatava verotuotto kuitenkin tulisi jaettavaksi järjestelmässä mukana olevien maiden kesken liikennesuoritetilastofhin perustuvien osuuksien mukaisesti. Pääasiallisimmat haittapuolet tässä vaihtoehdossa olisivat tieliikenneverotuksen tarpeeton pirstoutuminen, erityisesti veronkantojärjestelyistä aiheutuvat huomattavan suuret kustannukset sekä valvontatarpeen ja muunkin hallinnollisen työn lisääntyminen. Myös verovelvollisten kannalta verojärjestelmä muodostuisi tähänastista sekavamaksi. Käyttäjämaksua ei myöskään ole helppo porastaa ajoneuvon painon mukaan kuten ajoneuvoverotuksessa voidaan menetellä.

Voidaan arvioida, että liittymisestä käyttäjämaksujärjestelmään aiheutuvat kustannuk-

set olisivat suuret verrattuna ajoneuvoilta kannettavan veron määrään. Suomessa rekisteröityjen ajoneuvojen osalta vaikutus verotukseen voitaisiin pitää pääosin neutraalina, jos samalla alennettaisiin varsinaisen ajoneuvoveron määrää. Ilman perävaunua käytettävien kaksiakselisten kuorma-autojen verorasitus kuitenkin nousisi nykyisestä tasosta, jos käyttäjämaksu toteutettaisiin siten, että tätä veroa kannettaisiin Suomessa rekisteröidyiltä ajoneuvoilta koko tieverkolta ja ainoastaan vuotuisena verona. Painavien hallinnollisten syiden puoltamaa koko tieverkkoa koskevaan vuotuisen käyttäjämaksuun perustuvaa vaihtoehtoa ei kuitenkaan voida pitää veropoliittisesti eikä moottoriajoneuvoverotuksen yleisen johdonmukaisuuden kannalta suotavana.

Yhtenä pääasiallisena syynä järjestelmän kehittämiseen kuitenkin on ulkomaanliikenteessä olevan kuljetuskaluston kilpailukyvyttä huolehtiminen muuttuvassa tilanteessa. Tämä tavoite voidaan toteuttaa myös siten, että palautetaan ajoneuvosta Suomessa maksetusta varsinaisesta ajoneuvoverosta muihin maihin maksettua käyttömaksua tai sen osaa vastaava määrä. Vaihtoehto toisaalta alentaisi varsinaisen ajoneuvoveron tuottoa ja aiheuttaisi jonkin verran hallinnollista työtä ja siitä aiheutuvia kustannuksia, mutta ei edellyttäisi kalliita, ainakin nykyisillä liikennemäärillä hitaasti kuoleentuvia investointeja veronkantojärjestelyihin.

Edellä käsitellyistä vaihtoehdoista ehdotetaan valittavaksi veronpalautusjärjestelmä. Kuorma-autosta suoritettua ajoneuvoveroa palautettaisiin hakemuksesta 80 prosenttia siitä määrästä, joka ajoneuvosta on verovuoden aikana suoritettu Euroopan yhteisön neuvoston direktiivin 93/89/ETY 7 artiklassa tarkoitettua käyttäjämaksua. Koska direktiivi kuitenkin on kumottu, vähennyskelpoiset verot ja maksut yksilöitäisiin tarkemmin moottoriajoneuvoverolain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetussa asetuksessa.

Samalla ehdotetaan luovuttavaksi ehdotetun uuden veronpalautusmuodon kanssa päällekkäiseksi katsottavasta varsinaisen ajoneuvoveron palauttamisesta ajoneuvon pää-

asiallisen ulkomailla käytön perusteella. Viimeksi mainitun palautuksen käytännön merkitys on ollut suhteellisen vähäinen, esimerkiksi vuodelta 1994 palautettiin varsinaista ajoneuvoveroa tällä perusteella yhteensä noin 0,9 miljoonaa markkaa.

2. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla veronkantoa koskevilla muutoksilla ei ole vaikutusta varsinaisen ajoneuvoveron tuottoon. Lakia alemmanasteisilla säännöksillä erikseen järjestettävä veronannon uudistaminen aiheuttaisi sen, että veron ensimmäisen erän kertymä ajoittuisi kuitenkin noin kahta kuukautta myöhemmäksi siirtymävaiheessa. Arviolta 300 miljoonan markan tuloerä vuodelta 1995 kertyisi vasta vuoden 1996 puolella valtion tilille, jos muutos toteutettaisiin vuoden 1996 alusta.

Ajoneuvoverosta muihin maihin maksettujen käyttömaksujen vähennysmenettelyn voidaan arvioida vähentävän ajoneuvoveron tuottoa jonkin verran alle 10 miljoonalla markalla. Toisaalta voidaan arvioida, että jos vähennystä ei otettaisi käyttöön, osa kuljetuksista siirtyisi muualla kuin Suomessa rekisteröidyillä ajoneuvoilla suoritettavaksi, mikä myös voisi vaikuttaa alentavasti veron tuottoon.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

4. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy hallituksen esitykseen Eduskunnalle Autorekisterikeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi koskevaksi lainsäädännöksi (HE 59/1995 vp) siten, että moottoriajoneuvoverosta annetussa laissa säädettäisiin veroviranomaiseksi ajoneuvohallintokeskus. Valtion valitusoikeutta koskevan 32 §:n säännöksen osalta esitys liittyy hallituksen esitykseen verohallintolaiksi ja laiksi verotusmenettelystä sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 131/1995 vp).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

10 §. Pykälästä poistettaisiin nykyiset

säännökset siitä, että varsinaisen ajoneuvoveron tulee olla suoritettu ennen kuin ajoneuvoa verokauden aikana käytetään. Pykä-

lässä säädettäisiin, että varsinainen ajoneuvovero on suoritettava veronkannossa. Valtiovarainministeriö määräisi veron eräpäivistä, kantoerien lukumäärästä ja eräjaon perusteista.

13 §. Pykälää selvennettäisiin säännöksellä, jonka mukaan kansainvälisen kuljetuksen osana olevan kuorma-auton rautatiekuljetuksen perusteella maksettava veronpalautus koskisi vain Suomessa tapahtuneesta kuljetuksesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin käyttäjämaksua koskevasta varsinaisen ajoneuvoveron palautusjärjestelystä. Ehdotuksen mukaan veroa voitaisiin hakemuksesta palauttaa 80 prosenttia siitä käyttäjämaksujen määrästä, joka on asianomaisen vuoden aikana suoritettu. Palautusmahdollisuus olisi säännöksen mukaan vain Euroopan yhteisön jäsenmaissa maksetusta käyttäjämaksusta, joka yksilöitäisiin tarkemmin asetuksella. Käytännössä tällä tarkoitettaisiin ainakin alkuvaiheessa Saksan, Tanskan, Belgian, Luxemburgin ja Alankomaiden ja vuoden 1996 alusta myös Ruotsin muodostamalla veroalueella kannettavaa käyttäjämaksua. Siten muihin kuin Euroopan yhteisön jäsenmaihin suoritettut, luonteeltaan mahdollisesti samantapaiset verot tai maksut eivät oikeuttaisi palautuksen hakemiseen.

Pykälän 3 momentin säännöksen mukaan asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin, mitkä selvitykset ovat edellä mainittujen veronpalautusten saannin edellytyksenä.

18 §. Lainkohdassa säädetään nykyisin, että Autorekisterikeskus voi antaa ennakkotietoja lisäveroa koskevien säännösten soveltamisesta. Ehdotuksen mukaan tehtävä olisi Autorekisterikeskuksen sijasta ajoneuvohallintokeskuksen hoidettavana.

20 §. Pykälässä säädetään verovelvollisen velvollisuudesta ilmoittaa lisäveron alaisen polttoaineen käyttöön ryhtymisestä. Laissa käytettyjen sanontojen yhtenäistämiseksi ehdotetaan, että ilmoitus tehdään ajoneuvohallintokeskukselle.

23 §. Moottoriajoneuvorekisteriä pitävän viranomaisen sijasta veron maksuunpanon ja kannon toimittaa ajoneuvohallintokeskus. Ahvenanmaalla näistä tehtävistä huolehtii Ahvenanmaan lääninhallitus.

24 a §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että varsinaisen ajoneuvoveron ja lisäveron kannossa, perimisessä ja palauttamisessa

noudatetaan veronkantalakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Nämä säännökset olisivat kuitenkin toissijaisia ja tulisivat sovellettavaksi, jos moottoriajoneuvoverolaissa tai sen nojalla ei toisin säädetä.

32 §. Ehdotuksen mukaan valitusoikeus moottoriajoneuvoveroa koskevissa asioissa olisi Uudenmaan lääninveroviraston veroasiamiehellä. Ehdotus liittyy verotusmenettelyn uudistamista koskevaan lainsäädäntöhankkeeseen, jonka mukaan nimike valtionasiamies muuttuu veroasiamieheksi. Lainkohdassa oleva kansainvälisen liikenteen veroja koskeviin valituksiin liittyvä viittaus ehdotetaan muutettavaksi voimassa olevan tullilain (1466/94) 37—41 §:iin.

32 c §. Nykyisin pykälässä mainitaan muutoksenhaun johdosta verotukseen tulleiden muutosten toteuttajana autorekisterikeskus. Nämäkin tehtävät ehdotetaan säädettäväksi ajoneuvohallintokeskukselle.

34 §. Pykälän 2 momentissa säädetään ulkomailla rekisteröidystä ajoneuvosta suoritettavasta verosta. Tätä täydentämään ehdotetaan pykälään lisättäväksi nykyisin laista puuttuva säännös siitä, kuka näissä tapauksissa on verovelvollinen. Ehdotuksen mukaan velvollinen suoritamaan 2 momentissa tarkoitettun veron on ajoneuvon omistaja tai haltija. Jos veroa ei voida kantaa ajoneuvon omistajalta tai haltijalta, vero voidaan maksuunpanna sille, jonka toimesta tai toimeksiannosta ajoneuvoa Suomessa käytetään. Tällä tarkoitetaan muun muassa esimerkiksi kuljetusliikettä, joka käyttää täällä ulkomaalla rekisteröityä kalustoa tilapäisesti siten, ettei siitä synny velvollisuutta rekisteröidä kuljetusliikettä ajoneuvon haltijaksi, tai esimerkiksi kuljetusten välittäjää, jonka toimeksiannosta ajoneuvon käytön voidaan katsoa tapahtuvan.

Tarkoituksena on, että verovelvollisuus ensi sijaisesti kohdennettaisiin omistajaan tai haltijaan, koska useimmiten he vastaavat ajoneuvon käytöstä. Omistaja ja haltija olisivat samassa asemassa verovelvollisina. Verotus kohdistettaisiin näistä siihen, joka tosiasiallisesti käyttää ajoneuvoa Suomessa. Jos ajoneuvoa kuitenkin käytettäisiin täällä siten, että käyttäjäksi ei voida katsoa omistajaa eikä haltijaa, toissijaisena verovelvollisena olisi se, joka itse käyttää tai jonka määräysvallassa ajoneuvon käyttö täällä pääasiallisesti tapahtuu.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Moottoriajoneuvoverosta annetun lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annettuun asetukseen (724/66) sisältyy muun muassa säännöksiä varsinaisen ajoneuvoveron eräpäivistä ja muista veronkantorjärjestelyistä. Nämä säännökset uusittaisiin. Veron eräpäivistä, kantoerien lukumääristä ja eräjaon perusteista määrättäisiin valtiovarainministeriön päätöksellä. Uudistus kehittää menettelyä siihen suuntaan, joka on käytössä muusakin verotuksessa. Muun muassa veronmak-

supaikkoja lisättäisiin siten, että rahalaitokset voisivat toimia maksupaikkoina myös tämän veron kysymyksessä olleessa.

3. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996. Sitä sovellettaisiin ensimmäistä kertaa vuoden 1996 varsinaisen ajoneuvoveron kanton.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* moottoriajoneuvoverosta 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (722/66) 9 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetussa laissa (522/94), *muutetaan* 10 ja 13 §, 18 §:n 1 momentti, 20 §, 23 §:n 1 momentti, 32 §:n 3 momentti ja 32 c §,

sellaisena kuin niistä ovat 10 § muutettuna 14 päivänä heinäkuuta 1989 ja 21 päivänä joulukuuta 1990 annetuilla laeilla (658/89 ja 1168/90), 13 § mainitussa 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetussa laissa, 18 §:n 1 momentti ja 20 § 6 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (435/86), 32 §:n 3 momentti 2 päivänä elokuuta 1994 annetussa laissa (704/94) ja 32 c § 20 päivänä joulukuuta 1974 annetussa laissa (957/74), sekä

lisätään lakiin uusi 24 a § ja 34 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

10 §

Varsinainen ajoneuvovero on suoritettava veronkannossa. Valtiovarainministeriö määrää veron eräpäivät, kantoerien lukumäärän ja eräjaon perusteet.

13 §

Kuorma-autosta suoritettua ajoneuvoveroa palautetaan 300 markkaa jokaiselta kansainvälisen kuljetuksen osana olevalta Suomessa tapahtuneelta kuorma-auton rautatiekuljetukselta, jonka alkua- ja päätepisteiden välimatka on suoraan mitattuna vähintään 100 kilometriä. Palautuksen suorittaa hakemuksesta ajoneuvohallintokeskus.

Kuorma-autosta suoritettua ajoneuvoveroa palautetaan hakemuksesta 80 prosenttia siitä käyttäjämaksun määrästä, joka ajoneuvosta on verovuoden aikana suoritettu Euroopan yhteisön jäsenmaissa moottorien käyttämisestä. Asetuksella säädetään maksuista, jotka oikeuttavat veronpalautukseen.

Palautushakemuksiin liitettävistä selvityk-

sistä voidaan määrätä tarkemmin asetuksella.

18 §

Ajoneuvohallintokeskus voi hakemuksesta antaa ennakkotiedon lisäveroa koskevien säännösten soveltamisesta. Ennakkotieto annetaan sille, jolle on tärkeää saada tieto lisäverovapautta koskevien säännösten soveltamisesta moottorikäyttöiseen ajoneuvoonsa.

20 §

Jos ajoneuvoa ryhdytään käyttämään sellaisella 14 §:ssä tarkoitettulla polttoaineella, jonka käyttämisestä on suoritettava lisäveroa, ajoneuvon omistaja tai haltija on velvollinen ilmoittamaan siitä etukäteen ajoneuvohallintokeskukselle. Lisäveron suorittaminen 19 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa yhdeltä tai useammalta vuorokaudelta siten, kuin siitä on tarkemmin säädetty, katsotaan tätä ajanjaksoa koskevaksi ilmoitukseksi lisäveron alaisen polttoaineen käyttöön ryhtymisestä.

23 §

Veron maksuunpanon ja kannon toimittaa ajoneuvohallintokeskus. Jos ajoneuvo on rekisteröity Ahvenanmaan maakunnassa, ajoneuvohallintokeskukselle tämän lain nojalla kuuluvista tehtävistä huolehtii Ahvenanmaan lääninhallitus.

24 a §

Jollei tässä laissa tai sen nojalla toisin säädetä, varsinaisen ajoneuvoveron ja lisäveron kannossa, perimisessä ja palauttamisessa sovelletaan, mitä veronkantolaissa (611/78) tai sen nojalla säädetään.

32 §

Valtion puolesta on valitusoikeus Uudenmaan lääninoikeudessa olevalla veroasiamiehellä. Jäljempänä 34 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa muutoksenhaussa valtion puolesta noudatetaan, mitä tullilain 37—41 §:ssä säädetään.

32 c §

Jos vero on muutoksenhaun johdosta poistettu tai sitä on alennettu, ajoneuvohallintokeskuksen on asianomaiselle maksettava ta-

kaisin liikaa suoritettu määrä sekä sille vuotuista korkoa veron maksupäivästä takaisinmaksupäivään sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Jos valituksen johdosta joku on määrätty velvolliseksi suorittamaan veroa tai veron määrää on korotettu, ajoneuvohallintokeskuksen on perittävä maksamaton vero ja sille 1 momentin nojalla maksettu korko.

34 §

Velvollinen suorittamaan 2 momentissa tarkoitetun veron on ajoneuvon omistaja tai haltija. Jos veroa ei voida kantaa ajoneuvon omistajalta tai haltijalta, vero voidaan maksuunpanna sille, jonka toimesta tai toimeksiannosta ajoneuvoa Suomessa käytetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 199 .

Tätä lakia sovelletaan lain voimaan tullessa käsiteltävinä oleviin moottoriajoneuvoveroa koskeviin asioihin.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Arja Alho*

Laki

moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan moottoriajoneuvoverosta 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (722/66) 9 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetussa laissa (522/94), *muutetaan* 10 ja 13 §, 18 §:n 1 momentti, 20 §, 23 §:n 1 momentti, 32 §:n 3 momentti ja 32 c §,

sellaisena kuin niistä ovat 10 § muutettuna 14 päivänä heinäkuuta 1989 ja 21 päivänä joulukuuta 1990 annetuilla laeilla (658/89 ja 1168/90), 13 § mainitussa 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetussa laissa, 18 §:n 1 momentti ja 20 § 6 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (435/86), 32 §:n 3 momentti 2 päivänä elokuuta 1994 annetussa laissa (704/94) ja 32 c § 20 päivänä joulukuuta 1974 annetussa laissa (957/74), sekä

lisätään lakiin uusi 24 a § ja 34 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

Pääasiallisesti ulkomailla käytetystä ajoneuvosta voidaan ajoneuvoveroa palauttaa siltä ajalta, jona ajoneuvoa on käytetty ulkomailla. Veroa voidaan kuitenkin ulkomailla käytön perusteella alentaa enintään 70 prosenttia veron määrästä sellaisesta kuormautosta, jonka suurin sallittu kokonaismassa on 12 000 kilogrammaa tai enemmän.

(2 mom. kumotaan)

10 §

Varsinainen ajoneuvovero on maksettava veronkannossa. Jos suoritettava ajoneuvovero on vähintään 1 800 markkaa, toimitetaan kanto kahdessa erässä, ja veron määrän ollessa vähintään 3 600 markkaa, neljässä erässä. Ajoneuvovero tai sen maksettavaksi erääntynyt erä on maksettava ennen kuin moottoriajoneuvoa asianomaisena vuonna käytetään, jollei rekisteriviranomainen yksittäistapauksessa toisin määrää.

Moottoriajoneuvoa, jonka liikenteeseen ottamisesta on asianmukaisesti ilmoitettu rekisteriviranomaiselle, saadaan kuitenkin käyttää liikenteessä ajoneuvoa varten toimittavan verolipun eräpäivän päättymiseen asti, vaikka ajoneuvosta ei ole vielä suoritettu veroa.

13 §

Kuorma-autosta suoritettua ajoneuvoveroa palautetaan 300 markkaa jokaiselta kansainvälisen kuljetuksen osana olevalta kuorma-auton rautatiekuljetukselta, jonka alku- ja

10 §

Varsinainen ajoneuvovero on suoritettava veronkannossa. Valtiovarainministeriö määrää veron eräpäivät, kantoerien lukumäärän ja eräjaon perusteet.

13 §

Kuorma-autosta suoritettua ajoneuvoveroa palautetaan 300 markkaa jokaiselta kansainvälisen kuljetuksen osana olevalta Suomessa tapahtuneelta kuorma-auton rautatiekuljetuk-

Voimassa oleva laki

päätepisteen välimatka on suoraan mitattuna vähintään 100 kilometriä. Palautuksen suorittaa hakemuksesta ajoneuvohallinto.

Palautukseen liitettävistä selvityksistä voidaan määrätä tarkemmin asetuksella.

18 §

Autorekisterikeskus voi hakemuksesta antaa ennakkotiedon lisäveroa koskevien säännösten soveltamisesta. Ennakkotieto annetaan sille, jolle on tärkeää saada tieto lisäverovapautta koskevien säännösten soveltamisesta moottorikäyttöiseen ajoneuvoonsa.

20 §

Jos moottoriajoneuvoa ryhdytään käyttämään sellaisella 14 §:ssä tarkoitetulla polttoaineella, jonka käyttämisestä on suoritettava lisäveroa, on ajoneuvon omistaja tai haltija velvollinen ilmoittamaan siitä etukäteen moottoriajoneuvorekisteriä pitävälle viranomaiselle. Lisäveron suorittaminen 19 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa yhdeltä tai useammalta vuorokaudelta siten kuin siitä on tarkemmin säädetty katsotaan tätä ajanjaksoa koskevaksi ilmoitukseksi lisäveron alaisen polttoaineen käyttöön ryhtymisestä.

23 §

Veron maksuunpanon ja kannon toimittaa moottoriajoneuvorekisteriä pitävä viranomaisena.

Ehdotus

selta, jonka alku- ja päätepisteiden välimatka on suoraan mitattuna vähintään 100 kilometriä. Palautuksen suorittaa hakemuksesta ajoneuvohallintokeskus.

Kuorma-autosta suoritettua ajoneuvoveroa palautetaan hakemuksesta 80 prosenttia siitä käyttäjämaksun määrästä, joka ajoneuvosta on verovuoden aikana suoritettu Euroopan yhteisön jäsenmaissa moottoritien käyttämisestä. Asetuksella säädetään maksuista, jotka oikeuttavat veronpalautukseen.

Palautushakemuksiin liitettävistä selvityksistä voidaan määrätä tarkemmin asetuksella.

18 §

Ajoneuvohallintokeskus voi hakemuksesta antaa ennakkotiedon lisäveroa koskevien säännösten soveltamisesta. Ennakkotieto annetaan sille, jolle on tärkeää saada tieto lisäverovapautta koskevien säännösten soveltamisesta moottorikäyttöiseen ajoneuvoonsa.

20 §

Jos ajoneuvoa ryhdytään käyttämään sellaisella 14 §:ssä tarkoitetulla polttoaineella, jonka käyttämisestä on suoritettava lisäveroa, ajoneuvon omistaja tai haltija on velvollinen ilmoittamaan siitä etukäteen ajoneuvohallintokeskukselle. Lisäveron suorittaminen 19 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa yhdeltä tai useammalta vuorokaudelta siten, kuin siitä on tarkemmin säädetty, katsotaan tätä ajanjaksoa koskevaksi ilmoitukseksi lisäveron alaisen polttoaineen käyttöön ryhtymisestä.

23 §

Veron maksuunpanon ja kannon toimittaa ajoneuvohallintokeskus. Jos ajoneuvo on rekisteröity Ahvenanmaan maakunnassa, ajoneuvohallintokeskukselle tämän lain nojalla kuuluvista tehtävistä huolehtii Ahvenanmaan lääninhallitus.

24 a §

Jollei tässä laissa tai sen nojalla toisin säädetä, varsinaisen ajoneuvoveron ja lisäveron kannossa, perimisessä ja palauttamisessa sovelletaan, mitä veronkantolaisissa (611/78) tai sen nojalla säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

32 §

Valtion puolesta on valitusoikeus Uudenmaan lääninverovirastossa olevalla valtion-asiamiehellä. Jäljempänä 34 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa muutoksenhaussa valtion puolesta noudatetaan, mitä tullilain 48—50 §:ssä säädetään.

Valtion puolesta on valitusoikeus Uudenmaan lääninoikeudessa olevalla veroasiamiehellä. Jäljempänä 34 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa muutoksenhaussa valtion puolesta noudatetaan, mitä tullilain 37—41 §:ssä säädetään.

32 c §

Jos vero on muutoksenhaun johdosta poistettu tai sitä on alennettu, autorekisterikeskuksen on asianomaiselle maksettava takaisin liikaa suoritettu määrä sekä sille vuotuista korkoa veron maksupäivästä takaisinmaksupäivään sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Milloin valituksen johdosta joku on määrätty velvolliseksi suorittamaan veroa tai veron määrää on korotettu, autorekisterikeskuksen on perittävä maksamaton vero ja sille 1 momentin nojalla ehkä maksettu korko.

32 c §

Jos vero on muutoksenhaun johdosta poistettu tai sitä on alennettu, ajoneuvohallintokeskuksen on asianomaiselle maksettava takaisin liikaa suoritettu määrä sekä sille vuotuista korkoa veron maksupäivästä takaisinmaksupäivään sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Jos valituksen johdosta joku on määrätty velvolliseksi suorittamaan veroa tai veron määrää on korotettu, ajoneuvohallintokeskuksen on perittävä maksamaton vero ja sille 1 momentin nojalla maksettu korko.

34 §

Velvollinen suorittamaan 2 momentissa tarkoitetun veron on ajoneuvon omistaja tai haltija. Jos veroa ei voida kantaa ajoneuvon omistajalta tai haltijalta, vero voidaan maksuunpanna sille, jonka toimesta tai toimeksiannosta ajoneuvoa Suomessa käytetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tätä lakia sovelletaan lain voimaan tullessa käsiteltävinä oleviin moottoriajoneuvoveroa koskeviin asioihin.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

